

MEDICAL THERAPY OF BREAST CANCER

RAYTER Z., MANSI J. (EDS.)

CAMBRIDGE, CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS 2003

394 s., cena 70,- GBP. ISBN 0-521-49632-2.

V posledních letech došlo k významnému pokroku v diagnostice a léčbě karcinomu prsu. Cílem recenzované knihy, kterou vytvořil kolektiv 21 autorů převážně z Velké Británie, je nabídnout čtenáři nejnovější poznatky v této oblasti v souhrnné formě. Samozřejmě se tak děje v kontextu se skutečnostmi známými již delší dobu a i když je hlavní těžiště informací zaměřeno na medikamentózní léčbu karcinomu prsu, nalezneme zde i informace o léčbě chirurgické a také o prevenci, screeningu a genetických aspektech tohoto závažného onemocnění.

Obsah díla je rozdělen do 14 kapitol. V prvním oddíle je zmíněna historie léčby karcinomu prsu, od prvních dochovaných informací ze starověkého Egypta až po současnost. Opakovaně se tu přesvědčujeme, že chirurgické postupy hrály v historii vždy rozhodující úlohu, zatímco teprve v posledním období jsou zaznamenávány významnější úspěchy medikamentózní léčby. Druhá kapitola popisuje význam preventivní chemoterapie u pacientek s vysokým rizikem vzniku karcinomu prsu. Jde zejména o ženy, které jsou nositelkami mutací genů BRCA1 a BRCA2. Kri-

tickému rozboru jsou zde podrobeny publikované výsledky studií s tamoxifenem a raloxifenem. Následuje 9 stran věnovaných familiárnímu výskytu karcinomu prsu a 20 stran o hormonální terapii. Autoři zde rozebírají zatím neúplné a místy i kontroverzní poznatky o úloze endogenních a exogenních estrogenů, jejich účinků a úlohy v období menopauzy. Další kapitola popisuje roli screeningu, výhody a omezení jednotlivých zobrazovacích metod v něm i věkové hranice, od kterých by měl být screening prováděn. V šesté kapitole nalezneme postupy používané v léčbě in situ karcinomů prsu, včetně chirurgických záchovných operací. Dalších 8 oddílů, reprezentujících převážnou část knihy, je věnováno nechirurgické léčbě. Nalezneme zde informace o všech významných v současnosti používaných možnostech – adjuvantní systémové terapii, adjuvantní radioterapii, primární chemoterapii včetně vysokodávkové, nových imunologických přístupech, úloze bifosfonátů a paliativní terapii. Rozsáhlý oddíl je věnován možnostem predikce úspěšné terapeutické odpovědi či rezistence na jednotlivé druhy léčby. Každá kapitola končí četnými literárními odkazy.

Ve všech oddílech knihy je patrný kritický přístup k dosud publikovaným informacím a snaha o zařazení nejnovějších poznatků do kontextu již známých a prověřených faktů. Nejde tedy o klasickou učebnici, ale dílo přinášející v souhrnné formě aktuální informace v oblasti léčby karcinomu prsu.

M. H.

ORAL CANCER. Fifth Edition

SILVERMAN S. Jr. (Ed.)

BC DECKER, Hamilton 2003

212 s., 252 obr., cena 69,95 USD. ISBN 1-55009-215-4.

Kniha je dalším dílem rozsáhlé edice nakladatelství BC Decker a American Cancer Society, jehož název je American Cancer Society Atlas of Clinical Oncology. V této edici vyšlo od roku 1998 sedmnáct monografií, připravováno je dalších 6 dílů. Tím by měla být pokryta prakticky celá onkologická problematika. Podrobné informace o již vyšlých svazcích lze získat na Internetové adrese www.bcdecker.com. Součástí každé knihy nakladatelství BC Decker je digitální verze díla na CD ROM. Disk obsahuje úplný text a všechny ilustrace jako soubory PDF (Acrobat Reader).

Na tomto díle se autorsky podílelo 21 odborníků ze Spojených států. Obsah knihy rozdělený do 12 kapitol pokrývá celou šíři problematiky karcinomů dutiny ústní: výskyt, etiologii, prevenci, diagnostiku, léčbu i péči o pacienty po terapii včetně rehabilitace. Převážná část kapitol je věnována spinocelulárnímu karcinomu, protože jde o nejčastější malignitu v této lokalizaci. V prvních dvou kapitolách je probrána epidemiologie a etiologie. Je zde rozebrán vliv tabáku, alkoholu, nutričních návyků i virů na vznik karcinomu dutiny ústní. Následuje důležitý oddíl o prekancerózách, které mají velký význam v sekundární prevenci a při odhalování časných forem maligních onemocnění. Čtvrtá kapitola popisuje úlohu zobrazovacích metod v diagnostice karcinomů dutiny ústní. Ta je odlišná od jiných oblastí, protože pacienti v naprosté většině případů přicházejí s již známou diagnózou, obvykle i histologicky potvrzenou

a cílem zobrazování je především posouzení postižení hlubších struktur a regionálních lymfatických uzlin. Největší význam mají v této oblasti CT a magnetická rezonance. Při hodnocení postižení krčních uzlin se u nás i v Evropě významně uplatňuje také sonografie, kterou američtí autoři podceňují. Stážování tumorů a údaje o přežívání nemocných jsou hlavním obsahem následujícího oddílu. Další tři kapitoly rozebírají léčbu a její možné komplikace. Tvoří nejdelší část knihy a postihují všechny možnosti – chirurgickou léčbu, radioterapii, chemoterapii. Samostatný oddíl je věnován rekonstrukčním operacím po rozsáhlých resekčních výkonech a rehabilitaci po provedené terapii. Následující kapitoly popisují jiné maligní procesy než karcinomy – leukémie a lymfomy, maligní nádory slinných žláz a malignity asociované s AIDS.

Srozumitelně napsaný text všech kapitol je doplněn četnými ilustracemi, v převážné většině barevnými, vytištěnými ve vynikající kvalitě. Jejich množství je natolik velké, že lze tuto knihu doporučit i jako srovnávací atlas. Zde se nabízí jedno z jejich možných využití – v ordinacích praktických zubních lékařů, protože jsou to právě oni, kdo se nejčastěji s těmito nádory či prekancerózami setkávají jako první. Kniha však pravděpodobně bude nejvíce používána onkology. Další okruh čtenářů, kterým ji lze doporučit, představují stomatochirurgové, patologové (velké množství obrázků zachycuje mikroskopické preparáty), otorhinolaryngologové, radiologové. Jde o kvalitně vypracované dílo přinášející v přehledné formě všechny důležité informace o maligních onemocněních v oblasti dutiny ústní ve formě textové i obrazové, proti ostatním knihám navíc také v digitální podobě na přiloženém kompaktním disku.

M. H.

CLINICAL ONCOLOGY - BASIC PRINCIPLES AND PREVENTION, THIRD EDITION

NEAL, A. J., HOSKIN, P. J.

Arnold, A member of the Hodder Headline Group, London 2003
294 str., 149 obr., 28 tab., ISBN 0-340-76409-0, cena 19,99 GBP.

Tato úspěšná kniha představující výtečně napsaný úvod do klinické onkologie sestává z 23 kapitol s touto tematikou: patogeneze zhoubných nádorů, principy diagnostiky a stážování zhoubných nádorů, rozhodování a komunikace, základy chirurgické onkologie, principy radioterapie, principy systemické léčby, rakovina plic a mesotheliom, nádory prsu, nádory GI traktu, urologické nádory, gynekologické nádory, nádory CNS, hlavy a krku, endokrinní nádory, sarkomy, lymfomy, hematologické malignity, maligní tumory u dětí, kožní tumory, tumory související s AIDS, karcinomy s neznámým primárním místem, náhlé onkologické příhody, paliativní péče.

V první kapitole jsou vysvětlovány genetické, chemické, fyzikální, virové, imunologické a endokrinní faktory, jež mohou hrát roli při vzniku zhoubných nádorů. Ve druhé kapitole se pojednává o stanovení diagnózy jednoduchou biopsií i více invazivními metodami (např. laparotomií nebo kraniotomií) a dále o stanovení velikosti a rozsahu nádoru za pomoci vyšetřovacích metod – snímkováním, sonografií, scintigrafií, CT, MRI, pozitronovou tomografií aj. Obsahem třetí kapitoly je komentář ke graficky prezentovanému rozhodovacímu schématu, jež sestává ze tří úrovní; na první úrovni rozhodnutí zahájit léčbu či nikoliv, na druhé rozhodnutí o radikální nebo paliativní léčbě, na třetí rozhodnutí o pri-

mární nebo adjuvantní léčbě. Čtvrtá kapitola o chirurgické onkologii je velmi stručná s důrazem na zásahy v případě primárních nádorů, kombinaci chirurgie s radioterapií, chirurgii regionálních lymfatických uzlin a paliativní chirurgii. Obsahem páté kapitoly je stručný výklad radioterapeutických přístupů s doplňky o biologických účincích ionizujícího záření a vedlejších účincích radioterapie. V šesté kapitole je probrána chemoterapie, její účinnost a toxicita, rezistence k chemoterapii, hormonální, biologická a experimentální chemoterapie. Uspořádání následujících kapitol o různých druzích nádorů je obdobné, text je členěn do odstavců o epidemiologii, etiologii, patologii, přirozené historii, příznacích, vyšetřeních, stážování, léčbě, komplikacích vztahujících se k nádorům, komplikacích spojených s léčbou, screeningu a prevenci.

Kniha je výtečně graficky upravena, uspořádání textu je mimořádně přehledné, důležité části a tabulky jsou odděleny od ostatních částí textu modrým podkladem, v některých kapitolách jsou kasuistiky, množství snímků je kvalitně reprodukováno, je připojen velmi podrobný rejstřík. V knize není citována žádná odborná literatura. Z učebnice původně napsané pro lékařské fakulty se v důsledku neustálého zlepšování a aktualizace v průběhu přípravy dvou dalších vydání (první vydání je z r. 1997) stala výtečná pomůcka nejen pro studenty, ale také pro mladé lékaře, středně zdravotnický personál i jiné pracovníky ve zdravotnictví, kteří chtějí získat přehled o tom, co je v oblasti současné klinické onkologie nejdůležitější. Adresa nakladatelství: Arnold, a member of the Hodder Headline Group, 338 Euston Road, London NW1 3BH UK (www.arnoldpublishers.com).

V. H.